

Projev předsedkyně Sněmovny na tradiční Terezínské tryzně

21.5.2024 - | TOP 09

Vážení přeživší a pamětníci, vážený pane prezidente, vážený pane předsedo Senátu, vážený pane premiére, vážení členové vlády, vážení nejvyšší představitelé soudní moci, Vaše Excellence, vážení členové diplomatického sboru, vážení představitelé Armády a Policie České republiky, čelní představitelé krajských a městských samospráv, vážení představitelé židovských obcí a církví, vážení představitelé židovských a romských organizací, představitelé památníků v Čechách i v zahraničí, vzácní hosté, milí spoluobčané,

„Transporty jezdily nepřetržitě oběma směry, z Terezína i do Terezína. Na nově příchozí čekali terezínští veteráni a vítali je s blahovolným pochopením, jako se na vojně asi vítají rekruti. Zato loučení s odjíždějícími rodiči a přáteli probíhalo tiše, v pochmurné atmosféře. Co také říci lidem, kteří před sebou měli dlouhou cestu a nevěděli, proč odjíždějí ani kam jedou...“

Těmito slovy popsala děsivou situaci zde v Terezíně počátkem 40. let minulého století česká židovská dívka Helena Lewisová. Na rozdíl od mnoha svých blízkých i bezpočtu dalších lidí, se Heleně Lewisové podařilo hrůzy zdejšího koncentračního tábora přežít. Podařilo se jí přežít i následnou deportaci do Osvětimi a na samém sklonku 2. světové války dokázala přežít i hrůzostrašný pochod smrti. O svých otřesných zkušenostech i pohnutých osudech svých bližních v temné době šoa napsala o řadu let později ve svém druhém domově v severoirském Belfastu knihu nazvanou **Přišel čas promluvit**.

Rok co rok se vždy třetí květnovou nedělí setkáváme zde na terezínském Národním hřbitově, abychom pietně uctili památku všech lidí, kteří tu nepředstavitelně trpěli a umírali. Zároveň se zde pravidelně scházíme, abychom svědectví o jejich osudech pomohli i nadále uchovat v živé paměti.

Je totiž naší zásadní morální povinností pamatovat si. Pamatovat si, co se v Terezíně i na dalších podobně tragických místech kdysi událo. Pamatovat si, čeho všeho byli lidé schopni dopouštět se na druhých ve jménu obludné nacistické ideologie a zvrácené rasové doktríny apelující na ty nejhorší a nejtemnější lidské stránky. Na krutost, bezcitnost a zlovůli.

Je ovšem také nesmírně důležité uchovat si vzpomínky. Vzpomínky na osudy konkrétních lidí, kteří toho za zdmi a valy zdejší Malé pevnosti tolik vytrpěli. Právě vzpomínáním na jejich jedinečné životní příběhy přispíváme každý svým dílem k navrácení a udržení památky obětí holokaustu v kolektivní paměti našeho širšího společenství. Je to jako rozpomínání se na starodávná jména, o která zde násilím držení lidé měli podle svých věznitelů navždy přijít. Jména, která měla být jednou provždy nahrazena odlidšťujícími sériovými čísly s mechanickou důsledností vytetovanými na jejich zápěstích.

Stejně tak je naší morální povinností snažit se důsledně bojovat proti těm, kteří z jakéhokoliv důvodu chtějí zapomenout, přerušovat dějiny, hrůzy holokaustu relativizovat nebo je dokonce zcela popírat. Pokud bychom toto dopustili, stali by se z nás nepřímí spoluviníci někdejších krutých trýznitelů a zrádci památky všech zdejších trýzněných a zavražděných. Poprvé jsme jejich smrti zabránit nemohli, ale pokud na ně zapomeneme nyní, bylo by to takřka jako kdyby byli zavražděni podruhé. Jako kdyby byli podruhé připraveni o svá jména a spolu s nimi i o svou základní identitu a lidskou důstojnost. A pak už by to bezpochyby byla i naše odpovědnost.

Helena Lewisová se rozhodla, že **přišel čas promluvit**. Na nás teď je, abychom jí dokázali naslouchat, její příběh spolu s příběhy mnoha dalších pomáhali nést dál a nikdy na jejich svědectví nezapomněli.

Děkuji Vám všem za účast na dnešní tryzně, za to, že nezapomínáte i za věnovanou pozornost.

<https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/projev-predsedkyne-snemovny-na-tradicni-terezinske-tryzne-31592.html?clanek=31592>